

НОВЕ ВИДАННЯ ПРО ВІЙСЬКОВУ СИМВОЛІКУ ДЕРЖАВИ

Творення новочасної військової символіки відбувалося в тісному зв'язку з процесами державного й військового будівництва в Україні наприкінці ХХ ст. В основу її було покладено державну символіку, використано також найкращі зразки військової символіки минулого, які відповідають історичним традиціям українського народу. Водночас розробники впроваджували й нові елементи, що відображають завдання, покладені сучасною державою на українську армію.

Становлення військової символіки постійно перебувало в полі зору керівників держави, зразки її впроваджувалися у військах відповідними державними актами. Формування основ системи військових символів держави припало на період діяльності Президента України Леоніда Кучми. Тоді було визначено основний зміст символіки, закладено підвалини до подальшого її розвитку. Завершення цей процес дістав за Президента України Віктора Ющенка, який своїм указом затвердив символіку Збройних Сил України.

Сформована за порівняно недовгий історичний час система військової символіки включає емблеми військових формувань і їхніх керівних органів – Міністерства оборони України, Генерального

штабу Збройних Сил України, Державної прикордонної служби України, Служби безпеки України, Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, емблеми родів військ і служб, військових частин, кораблів і установ, військової і спеціальної форми одягу; прапори – Збройних Сил України, Міністерства оборони, Служби безпеки України, Генерального штабу Збройних Сил України, видів Збройних Сил України, Внутрішніх військ, Бойовий прапор військової частини, штандарти посадових осіб; державні військові нагороди, відомчі заохочувальні відзнаки, знаки класної кваліфікації спеціалістів, інші нагрудні знаки тощо.

У розробленні військової символіки брали участь передусім фахівці, її минуле й сучасний стан аналізували науковці, висловлюючи свої оцінки й пропозиції. Матеріали з цієї тематики публікувалися на шпальтах спеціалізованих часописів, зокрема „Військово-історичного альманаху” Центрального музею Збройних Сил України. Окремішнє місце в історіографії питання займає книга В. Карпова й Д. Табачника „Українська військова символіка”, видана в 2004 р. українською й перевидана 2006 р. сімома іноземними мовами.

Наприкінці 2007 р. побачила світ нова праця цих авторів*. У ній значну увагу приділено історичним передумовам становлення сучасної військової символіки України, розглянуто розвиток українського військового прапорництва, фалеристики, символіки Збройних Сил України, Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства України з надзвичайних ситуацій та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи. Уперше в одному виданні показано й схарактеризовано символіку всіх військових формувань України й таким

чином подано картину її сучасного стану. Разом з тим узято до уваги, що більшість проєктованих і навіть використовуваних військових символів, а надто в період становлення військової організації держави, у разі, якщо їх офіційно не прийнято або ж змінено чи скасовано, далі не зберігається. Так трапилося і з символікою Національної гвардії України, що існувала до 1998 р. І якщо укази Президента України, накази міністрів та керівників інших відомств і служб про запровадження нагород, прапорів, штандартів, нагрудних і нарукавних знаків при потребі завжди можна знайти в

архіві, то знаки початкового періоду існування сучасних військових формувань стали вже історичними й збереглися лише завдяки зусиллям працівників Центрального музею Збройних Сил України й почасти приватних колекціонерів. Публікація їх у цьому виданні сприяє введенню цінної для дослідників інформації до наукового обігу.

Вміщений у книзі матеріал допомагатиме науковцям у дальшому вивченні військової історії України, він, безперечно, прислужиться також популяризації військової служби й використовуватиметься у військово-патріотичній роботі.

* Карпов В., Табачник Д. Військова символіка держави. – К.: Либідь, 2007. – 296 с.: іл.